FARMER NOTES

ព្រឹត្តិប័ត្រព័ត៌មានកសិករ

ឆ្នាំទី ៦ លេខ ៥៦ ខែមករា ឆ្នាំ ២០០៧

ការចេញផ្សាយរបស់វិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មកម្ពុជា
A Publication of the Cambodian Agricultural Research and Development Institute

ចំណាត់ថ្នាក់សមត្ថភាពដីបាសាល់នៃប្រទេសកម្ពុជា

អត្ថបទស្រាវជ្រាវនេះ សម្រាប់ជួយឲ្យមន្ត្រីផ្សព្វផ្សាយ និងអ្នកក្សេត្រសាស្ត្រទាំងឡាយចេះធ្វើអត្តសញ្ញាណ និងធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ដីសំខាន់ៗ និងកត្តាកំណត់ដីជាតិផ្សេងៗដែលទាក់ទិននឹងដីសម្រាប់ផលិតកម្មដំណាំនៅលើដីបាសាល់។ វាមានការពាក់ព័ន្ធទៅនឹងផលិតកម្មដំណាំខ្ពង់រាបនៅលើដីបាសាល់ ដែលមាននៅខេត្តកំពង់ធំ កំពង់ចាម និងក្រចេះ នាភាគខាងកើតនៃប្រទេសកម្ពុជា។ ដោយផ្អែកទៅលើប្រភេទដីនៅក្នុងស្រុកអូរាំងឪនៃខេត្តកំពង់ចាម យើងបានវាយតម្លៃសមត្ថភាពនៃដីសម្រាប់ដំណាំចម្ការ នៅលើដីបាសាល់។ សក្តានុពលនៃផ្ទៃដីសម្រាប់ធ្វើពិពិធកម្មដំណាំខ្ពង់រាបនៅលើដីបាសាល់ គឺស្ថិតនៅក្នុងក្រុមសណ្ឋានដីដែលតាងដោយ KC1, KC2 និង KC3 (មើលដ្យាក្រាមខាងក្រោម)។

ឯកតាសណ្ឋានដីបាសាល់៖ ដ្យាក្រាមខាងក្រោម បង្ហាញអំពីទំនាក់ទំនងគ្នានៃដី KC1, KC2 និង KC3 និងការវាយតម្លៃទំនាក់ទំនងរបស់វានៅក្នុងសណ្ឋានដីបាសាល់។

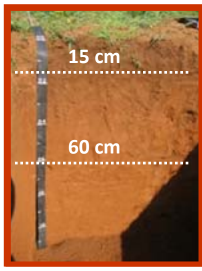

KC1 ក្រុមដី ឡាបានសៀក
ជាដីខ្ពង់រាបលើដីបាសាល់ មានសណ្ឋានខ្ពស់ទាបៗ ឬរលកខ្សោយទៅមធ្យម ជាដីឥដ្ឋពណ៌ក្រហម។ ជាទូទៅ ត្រូវបានគេប្រើប្រាស់សម្រាប់ដំណាំកៅស៊ូ។ ជាដីមានជម្រៅជ្រៅ ប្រកបដោយរចនាសម្ព័ន្ធជាគ្រាប់មូលតូចៗ និងដីស្រទាប់ក្រោមជាដីឥដ្ឋ។

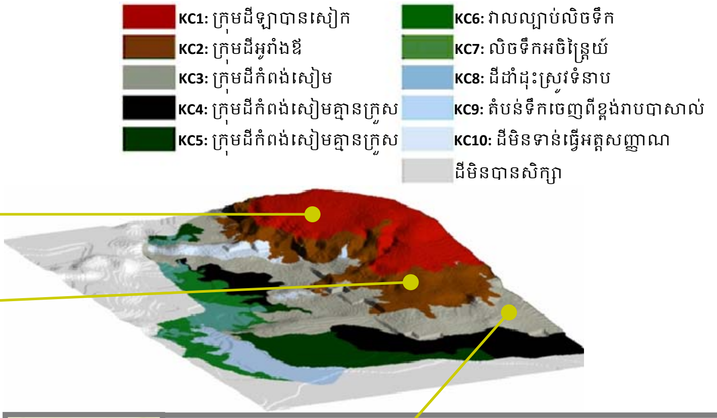

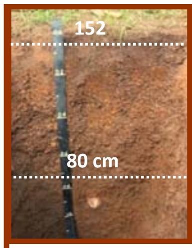

KC2 ក្រុមដី អូរាំងឪ
ជាដីជាយនៃខ្ពង់រាបបាសាល់ ដែលមានចំណោតពីតិចទៅបង្គួរ និងជាទីទួលដីបាសាល់ទាបៗ។ ដីមានពណ៌ត្នោត ឬក្រហម ដែលមានថ្ម ឬគ្រួស។ សណ្ឋានដីនេះខ្ពស់ជាង និងចោតជាងដីកំពង់សៀម។ ជានិច្ចកាល វាតែងតែជ្រោះទឹកពេកដែលមិនអនុគ្រោះចំពោះដំណាំស្រូវ ប៉ុន្តែអនុគ្រោះចំពោះដំណាំចម្ការ។ ផ្ទៃដីខាងលើមានពណ៌ត្នោតជាងដីកំពង់សៀម ប៉ុន្តែជាធម្មតាវាមានពណ៌ក្រហមនៅផ្ទៃខាងក្រោម។ វាសម្បូរទៅដោយបំណែកនៃគ្រាប់ក្រួសពណ៌ក្រហមត្នោត ទំហំមធ្យមទៅធំ។

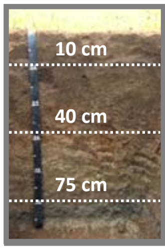

KC3 ក្រុមដី កំពង់សៀម
ជាតំបន់ដែលមានចំណោតខ្សោយខ្លាំង ស្ថិតនៅជុំវិញតំបន់ខ្ពង់រាបបាសាល់។ ជាដីឥដ្ឋពណ៌ខ្មៅទៅប្រផេះក្រមៅ ដែលកើតមាននៅលើដីវាលរាប ឬចំណោតជើងភ្នំ។ ជាទូទៅ នៅរដូវប្រាំងតែងមានស្នាមប្រេះក្រហែងធំៗហើយជ្រៅនៅពីលើដីឥដ្ឋស្រទាប់ក្រោម។ នៅឯទីជម្រៅអាចនឹងមានផ្ទាំងថ្មបាសាល់ធំៗ។ ជាដីដាំដុះដំណាំស្រូវ និងដំណាំចម្ការ។

តារាងទី ១៖ តារាងវាយតម្លៃចំណាត់ថ្នាក់សម្ថភាពនៃដីផ្អែកលើការវាយតម្លៃគុណភាពដី ដើម្បីផលិតកម្មដំណាំចម្ការ

ដីមានចំណាត់ថ្នាក់សម្ថភាពខ្ពស់ខ្លាំង ជាដីដែលគ្មានកត្តារាំងសំខាន់ៗក្នុងការប្រើប្រាស់វា។ ចំណែកចំណាត់ថ្នាក់សម្ថភាពទាប គឺមានសក្តានុពលក្នុងការប្រើប្រាស់ទាប ដោយសារកត្តារាំងជាច្រើន ដែលធ្វើឲ្យទិន្នផលដំណាំធ្លាក់ចុះ។ សមត្ថភាពទាបណាស់ ជាដីដែលមានកត្តារាំងច្រើនពេក ការប្រើប្រាស់ដីនេះមិនត្រូវបានផ្តល់ជាអនុសាសន៍ឡើយ។

ចំណាត់ថ្នាក់ គុណភាពដី	ថ្នាក់លេខ ១ សមត្ថភាពខ្ពស់ខ្លាំង	ថ្នាក់លេខ ២ សមត្ថភាពខ្ពស់	ថ្នាក់លេខ ៣ សមត្ថភាពមធ្យម	ថ្នាក់លេខ ៤ សមត្ថភាពទាប	ថ្នាក់លេខ ៥ សមត្ថភាពទាបណាស់
លទ្ធភាពនៃការរៀបចំ	ល្អ ឬមធ្យម		ខ្សោយ		ខ្សោយណាស់
ស្ថានភាពផ្ទៃដីខាងលើ	ផុស ឬទន់ ឬរឹងល្មម ស្វ័យការពាររំហួត ឬសំណឹក	មានថ្មតិចតួច	ក្រៀម និងមានថ្មមធ្យម	រឹង មានថ្មច្រើន	មានថ្មច្រើនណាស់
ភាពងាយបាត់បង់ទម្រង់ដីនៅផ្ទៃខាងលើ	ទាប	មធ្យម	ខ្ពស់		
pH ($CaCl_2$)	5 - 7.5	4.6 - 5	4.3 - 4.5	<4.3 ឬ >8.5	
កម្រិតសារធាតុចិញ្ចឹម	ការរិចរិលដោយការហូរច្រោះចុះក្រោមមានកម្រិតទាប	ការរិចរិលដោយការហូរច្រោះចុះក្រោមមានកម្រិតមធ្យម	ការរិចរិលដោយការហូរច្រោះចុះក្រោមមានកម្រិតខ្ពស់		
ភាពជាំទឹក	គ្មាន ឬតិចណាស់	តិច	មធ្យម		ខ្ពស់ ឬខ្ពស់ណាស់
ការលិចទឹកជំនន់	គ្មាន ឬតិចតួច		មធ្យម		ខ្ពស់
សមត្ថភាពរក្សាទឹករបស់ដី (មម/ម)	>70	35 - 50	35 - 50	<35	
ជម្រៅនៃការចាក់ឫស (សម)	>50	35 - 50	25 - 35	15 - 25	<15
ហានិភ័យនៃការហូរច្រោះដោយទឹក	តិច	មធ្យម	ខ្ពស់	ខ្ពស់ណាស់	ខ្ពស់បំផុត
ការបាត់បង់ធាតុផូស្វ័រ	តិច	មធ្យម	ខ្ពស់		

គំនូសបំព្រួញនៃដំណើរការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់សមត្ថភាពដី សម្រាប់ផលិតកម្មដំណាំ។ សមត្ថភាពនៃដី ចំពោះផលិតកម្មដំណាំខ្លង់រាប អាចត្រូវបានវាយតម្លៃតាមលក្ខណៈដី (វិធីទី ១) ឬតាមប្រភេទដី (វិធីទី ២)។

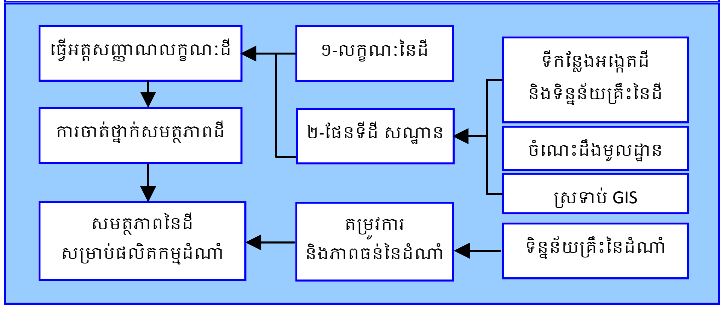

លក្ខណៈសំខាន់ៗនៃក្រុមដីអូរាំងឪ ដែលមានឥទ្ធិពលលើចំណាត់ថ្នាក់សមត្ថភាពរបស់វាសម្រាប់ផលិតកម្មដំណាំចម្ការ

លក្ខណៈដី	ការវាយតម្លៃ	សមត្ថភាព
លទ្ធភាពនៃការរៀបចំដី	ខ្សោយ	មធ្យម
ស្ថានភាពផ្ទៃដីខាងលើ	មានភាពរឹង មានគម្របដោយខ្លួនឯង	ខ្ពស់ណាស់-មធ្យម
ភាពងាយបាត់បង់ទម្រង់ដីនៅផ្ទៃខាងលើ	មធ្យម	ខ្ពស់
pH ($CaCl_2$) (0-20 cm)	4.5 ទៅ >5	ខ្ពស់ណាស់-ខ្ពស់
pH ($CaCl_2$) (20-50 cm)	4.3 ទៅ >5	ខ្ពស់ណាស់-មធ្យម
កម្រិតសារធាតុចិញ្ចឹម	ការិចរិលដោយការហូរច្រោះចុះក្រោម មានកម្រិតពីមធ្យមទៅខ្ពស់ កម្រិតរក្សាផូស្វ័រពីមធ្យមទៅខ្ពស់ ភាពជូរមានកម្រិតមធ្យម	ខ្ពស់
ភាពជាំទឹក	ទាប	ខ្ពស់
សមត្ថភាពរក្សាទឹកទុករបស់ដី (មម/ម)	< 35	មធ្យម
ហានិភ័យនៃការហូរច្រោះដោយទឹក	មធ្យម	ខ្ពស់
សមត្ថភាពជាទូទៅនៃដី	ការផ្ទុកទឹកក្នុងដីមានកម្រិតទាប	មធ្យម

ជាដីដែលច្រោះទឹកខ្លាំង មានជម្រៅជ្រៅបង្គួរទៅរាក់ និងមានការផ្ទុកទឹកក្នុងដីបានតិចតួច ដោយសាមានក្រួសច្រើននៅក្នុងដីស្រទាប់ក្រោម។ ដំណាំដែលងាយរងគ្រោះដោយសារការរាំងស្ងួតនៅលើដីនេះ ដូចជាសណ្តែកសៀងជាដើម តែងតែផ្តល់ទិន្នផលទាប ប្រសិនបើគ្មានទឹកភ្លៀងគ្រប់គ្រាន់ និងទៀងទាត់នោះទេ។ ទិន្នផលដំណាំនៅលើដីនេះអាចមានការប្រែប្រួលខ្លាំងពីមួយរដូវទៅមួយរដូវ អាស្រ័យលើបរិមាណ និងរបាយទឹកភ្លៀង ដីប្រភេទនេះឆាប់រឹងនៅពេលស្ងួត ហើយបង្កើតឲ្យមានស្រទាប់ក្រោមនៅលើផ្ទៃដីដែលនាំឲ្យមានការលំបាកក្នុងការភ្ជួររាស់ដីនាដើមរដូវវស្សា ហើយដំណាំនៅលើដីនេះក៏មានការលំបាកក្នុងការដុះចេញមកដែរ។ ភាពជូរនៃដីស្រទាប់ក្រោម អាចរាំងការលូតលាស់របស់ឫសនៅកន្លែងខ្លះ។ មានការហូរច្រោះនៃសារធាតុចិញ្ចឹមចុះទៅក្រោមជាបង្គួរ ប៉ុន្តែដីប្រភេទនេះមានកម្រិតផូស្វ័រខ្ពស់។ នៅតាមទីចំណោតត្រូវគ្រប់គ្រងឲ្យបានល្អដើម្បីចៀសវាងការហូរច្រោះដោយទឹក។

លក្ខណៈសំខាន់ៗនៃក្រុមដីឡាបានសៀក ដែលមានឥទ្ធិពលលើចំណាត់ថ្នាក់សមត្ថភាពរបស់វាសម្រាប់ផលិតកម្មដំណាំចម្ការ

លក្ខណៈដី	ការវាយតម្លៃ	សមត្ថភាព
pH ($CaCl_2$) (0-20 cm)	4.3 - 4.5	មធ្យម
pH ($CaCl_2$) (20-50 cm)	4.3 - 4.5	មធ្យម
កម្រិតសារធាតុចិញ្ចឹម	អាស៊ីតខ្លាំង ការហូរច្រោះចុះក្រោមមធ្យម កម្រិតរក្សាផូស្វ័រខ្ពស់	ខ្ពស់
ហានិភ័យ និងការហូច្រោះដោយទឹក	មធ្យម	ខ្ពស់
សមត្ថភាពជាទូទៅនៃដី	pH ទាប	មធ្យម

ជាដីដែលច្រោះទឹកខ្លាំង មានជម្រៅជ្រៅ មានសមត្ថភាពរក្សាទឹកទុកក្នុងដីបានល្អ ប៉ុន្តែការលូតលាស់នៃឫស និងការស្រូបទឹក និងសារធាតុចិញ្ចឹមអាចមានឧបសគ្គដោយភាពជូរនៃដី។ សមត្ថភាពនៃដីនេះ មានការប្រែប្រួលអាស្រ័យលើភាពជូរនៃដី។ កន្លែងដែលមានតម្លៃ pH ទាបខ្លាំង សមត្ថភាពនៃដីប្រភេទនេះមានកម្រិតទាបណាស់សម្រាប់គ្រប់ដំណាំទាំងអស់ លើកលែងតែអម្បូរដែលធន់នឹងដីជូរខ្លាំង ដូចជាដំឡូងមីជាដើម។ ចំពោះកន្លែងដែលមានតម្លៃ pH ខ្ពស់ ដីនេះមានសមត្ថភាពខ្ពស់។ នៅលើទីចំណោតដែលគ្មានសារធាតុគម្របដី ឬរុក្ខជាតិគម្របគ្រប់គ្រាន់ត្រូវគ្រប់គ្រងការរិចរិលដោយការហូរច្រោះដោយទឹកឲ្យបានល្អ។

លក្ខណៈសំខាន់ៗនៃក្រុមដីកំពង់សៀម ដែលមានឥទ្ធិពលលើចំណាត់ថ្នាក់សមត្ថភាពរបស់វាសម្រាប់ផលិតកម្មដំណាំចម្ការ

លក្ខណៈដី	ការវាយតម្លៃ	សមត្ថភាព
លទ្ធភាពនៃការរៀបចំដី	ខ្សោយ	មធ្យម
ភាពងាយបាត់បង់ទម្រង់ដីនៅផ្ទៃខាងលើ	មធ្យម	ខ្ពស់
កម្រិតសារធាតុចិញ្ចឹម	ការហូរច្រោះចុះក្រោម មានកម្រិតទាប កម្រិតរក្សាផូស្វ័រមធ្យម	ខ្ពស់ណាស់-ខ្ពស់
ភាពជាំទឹក	មធ្យម	មធ្យម
ជម្រៅនៃការចាក់ឫស (ស.ម)	35 ទៅ > 50	ខ្ពស់ណាស់-ខ្ពស់
សមត្ថភាពជាទូទៅនៃដី	ជាំទឹក និងលទ្ធភាពរៀបចំដីទាប	មធ្យម

ជាដីមានជម្រៅជ្រៅបង្គួរ ងាយដក់ទឹក ជាពិសេសនៅរដូវវស្សាដែលមានភ្លៀងធ្លាក់ច្រើន។ បម្រែបម្រួលភាពជាំទឹកកើតមានឡើងជាអន្លើៗ អាស្រ័យលើប្រព័ន្ធបង្ហូរទឹក និងភាពរាបស្មើនៃដីចម្ការ។ ដីនឹងឡើងរឹងនៅពេលស្ងួត ដែលអាចមានការលំបាកក្នុងការរៀបចំដីនៅដើមរដូវវស្សា ហើយវាបែជាស្អិតនៅពេលត្រូវទឹក ដែលផ្តល់ការលំបាកដល់ការភ្ជួររាស់ដីសម្រាប់ដាំដំណាំចម្ការ។ បណ្តាសណ្ឋានដីដែលមានរយៈកម្ពស់ទាបៗនៃក្រុមដីកំពង់សៀម (KC4, KC5) ស្ទើរតែទាំងអស់ត្រូវបានប្រើប្រាស់សម្រាប់ដំណាំស្រូវ ដោយសារភាពជាំទឹក និងគ្រោះទឹកជំនន់មានកម្រិតខ្ពស់ពេកសម្រាប់ដំណាំចម្ការ។

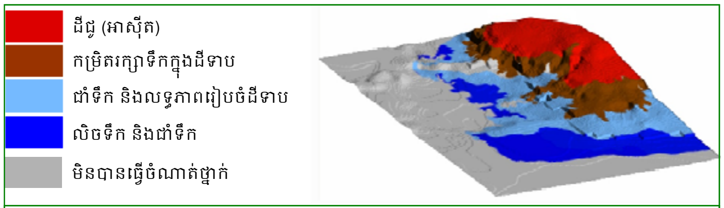

រូបទី ១៖ កត្តាចម្បងបំផុតដែលកម្រិតនូវការលូតលាស់ដំណាំចម្ការ នៅលើក្រុមដីនានាក្នុងស្រុកអូរាំងឪ ខេត្តកំពង់ចាម។

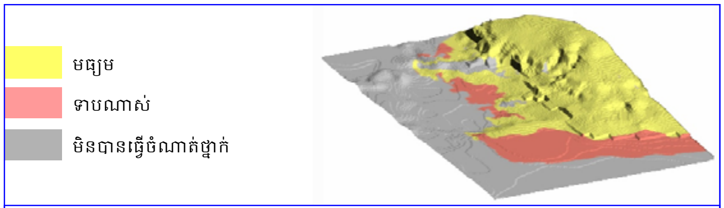

រូបទី ២៖ សមត្ថភាពនៃដីសម្រាប់ដំណាំចម្ការនៅក្នុងស្រុកអូរាំងឪ ខេត្តកំពង់ចាម។

សន្និដ្ឋាន

- ជាទូទៅ ក្រុមដីឡាបានសៀក អូរាំងឪ និងកំពង់សៀម មានសមត្ថភាពមធ្យមក្នុងការប្រើប្រាស់សម្រាប់ដំណាំចម្ការ។
- ក្រុមដីនីមួយៗមានកត្តាកំណត់ជីជាតិផ្សេងៗគ្នា ដែលមានឥទ្ធិពលលើការគ្រប់គ្រង និងការជ្រើសរើសមុខដំណាំដែលសមស្របបំផុត។
- ចំណាត់ថ្នាក់សមត្ថភាពនៃដីខាងលើនេះ ធ្វើឡើងផ្អែកលើការធ្វើអត្តសញ្ញាណលក្ខណៈដី ប៉ុន្តែភាពខុសគ្នាតាមទីកន្លែងដោយឡែកៗអាចកើតមានឡើង។ សមត្ថភាពនៃដីនៅលើចម្ការជាក់លាក់មួយអាចខ្ពស់ ឬទាបជាងចំណាត់ថ្នាក់ខាងលើ។
- សមត្ថភាពនៃដី អាចធ្វើការវាយតម្លៃដោយផ្អែកលើគុណភាពនៃដី នៅលើចម្ការជាក់លាក់។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមសូមធ្វើការទាក់ទង ការិយាល័យវិទ្យាសាស្ត្រដី ទឹក មជ្ឈមណ្ឌលបណ្តុះបណ្តាល និងព័ត៌មាន ការិយាល័យផែនការ សហប្រតិបត្តិការ និងពាណិជ្ជកម្ម នៃវិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មកម្ពុជា នៅតាមបណ្តោយផ្លូវជាតិលេខ ៣ សង្កាត់ប្រទះឡាង ខណ្ឌដង្កោ ភ្នំពេញ ឬតាមប្រអប់សំបុត្រលេខ ០១ ភ្នំពេញ
ទូរស័ព្ទលេខ: (៨៥៥-២៣) ៦៣១៩ ៦៩៣-៤ គេហទំព័រ: www.cardi.org.kh
ទូរអក្សរ: vseng@cardi.org.kh trin@cardi.org.kh hunyadana@cardi.org.kh